

Obecność św. Wendelina w Polsce.

- **Rudzica**. Około połowy XIX wieku, w tak zwanym farskim lesie, w dolince o ludowej nazwie (nomen omen) Piekło, nad źródłem, zawisł na drzewie obraz z wizerunkiem św. Wendelina namalowany na blasze, powieszony przez nieznaną osobę. Miejscowi ludzie od jakiegoś czasu chodzili tam po wodę, która miała mieć własności lecznicze. Miejsce stawało się coraz bardziej popularne, dlatego Ks. Antoni Chroboczek za swojego pobytu w Rudzicy (1854 – 1861) zbudował tam ogrodzenie. W 1876 roku wzniesiono tu kaplicę, do której przeniesiono obraz znad źródła. W tym czasie kapłańską posługę sprawowali ks. Jan Błazej i ks. Jan Matulski. W 1879 ks. proboszcz Tytus Śliwka zlecił wykonanie nowego obrazu św. Wendelina oraz niewielkiego ołtarza, który wykonał Jerzy Filapek z Bronowa. W 1999 roku kaplicę odnowiono i umieszczono kolejny obraz będący rzekomą kopią obrazu z Sankt Wendel w Niemczech, gdzie znajduje się sarkofag świętego. Fundatorem obrazu był Mirosław Łaciok z Rudzicy. Za kaplicą, w kamiennej niszy znajduje się duża współczesna drewniana rzeźba świętego jako wędrowca i pasterza z psem.

Wg relacji najstarszych Rudziczian był zwyczaj, że do Wendelina chadzano w Wielki Czwartek, aby dla zdrowia obmyć twarz w źródlanej wodzie. Następnie zabierano wodę dla domowników do kąpieli, dla podtrzymania zdrowia i przed chorobami.

Obecnie kaplica wraz z obrazem, studnią i otoczeniem stanowi miejsce licznych indywidualnych oraz zbiorowych wypraw w celu modlitwy i pobrania leczniczej wody. Corocznie 25 kwietnia w dniu św. Marka odbywa się wspólna procesja wiernych z Rudzicy, Bronowa i Międzyrzecza, a następnie nabożeństwo w kaplicy w intencji dobrych urodzajów, zdrowia i błogostawieństwa Bożego. Jest to uroczystość odpustowa.

Odchodzi się od starych nazw miejscowych, które mają znaczenie historyczne, a krajobrazowo piękna dolina nazywana jest obecnie Doliną św. Wendelina. Należy odnotować, że powstało kilka opracowań nt. kultu Wendelina rudzickiego. Autorami publikacji są: Piotr Kropka, Rafał Cekiera, ks. Jan Gustyn, Teresa Marekwica, M. Podosek, Towarzystwo Miłośników Rudzicy.

- **Wodzisław Śląski.** W przepięknym neogotyckim kościele Wniebowzięcia NMP, nieopodal starówki na wyposażeniu wnętrza świątyni znajduje się drewniana statuetka świętego Wendelina przedstawionego jako młodzieńca, pielgrzyma, z laską w ręku i torbą. Znajduje się na małym przyściennym postumencie, jak kilka innych figur.

- **Niemodlin** (fotografia z lewej). Byli właściciele zamku w Niemodlinie (opolskie), pozostawili po sobie cenny i uroczy zabytek w postaci **Zamkowego mostu czterech świętych** na fosie pałacowej. Jedna z czterech figur przedstawia św. Wendelina. Pokażnej wielkości figura o nienagannych artystycznie kształtach wykonana jest z piaskowca. Most z figurami świętych oraz otoczeniem stanowi bardzo piękny i estetyczny zakątek tego miasteczka.

- **Jeleniów**, pow. kłodzki. W parku dworskim znajduje się wotywny pomnik św. Wendelina postawiony przez ocalałych w zarazie mieszkańców miasta.

- **Toruń.** Muzeum Etnograficzne jest w posiadaniu obrazu Wendelina zakupionego na Słowacji.

- **Podwilk**, polska Orawa. Na drzwiach zakrystii zachowała się płaskorzeźba stiukowa z wizerunkiem świętego.

- **Rabka Zdrój.** W należącym obecnie do Muzeum W. Orkana drewnianym kościele, na zewnętrznej ścianie prezbiterium w tzw. Ogrójcu umieszczono współczesną rzeźbę przedstawiającą św. Wendelina (postać centralna). Jest w tym muzeum jeszcze jedno malowidło poświęcone Wendelinowi autorstwa współczesnego twórcy Karola Oskwarka.

- **Jaworzynka.** Kapliczka poświęcona św. Wendelinowi znajduje się w Beskidzie Sądeckim pod górą Jaworzynką, zbudowana z kamienia, kryta dachem z gontów, wewnątrz znajduje się współczesna płaskorzeźba wykonana w drewnie, w zbiorowym portrecie św. Wendelin zdaje się być z lewej, a św. Franciszek z prawej strony.

- Prziśiółek **Białogóra**, wieś Dobrostany, 9 km na północ od Gródka Jagiellońskiego (obecna Біла Гора, Ukraina). Jest tam kościół, pierwotnie pw. św. Wendelina z 1807, a przed kościołem figura Wendelina. Kościół ten mocno ucierpiał za Sowietów, przekształcony w magazyn, całkowicie postradał wyposażenie. Świątynię zbudowali niemieccy osadnicy, którzy temu przziśiótkowi nadali nazwę Weissenberg. Obecnie budowla jest prawosławna: Tserkva Rizdva Presvyatoyi Bohorodytsi (Kościół Narodzenia Najświętszej Bogurodzicy). Nie jest znany obecny stan figury Wendelina stojącego przed cerkwią.

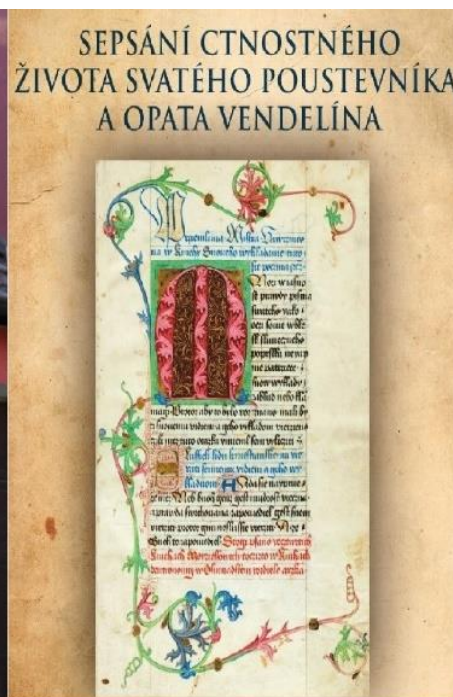
Obecność św. Wendelina w Europie

- **Czechy, Słowacja.** Miejscowości posiadające zabytki sakralne związane ze św. Wendelinem są w tych krajach nadspodziewanie liczne. Svätý Vendelín w Czechach oraz Svätý Vendelín na Słowacji to przede wszystkim piękne rzeźby plenerowe, a także współczesne dzieła sztuki ludowej, „lidova tvorba”, a nawet szczyty górskie i turystyczne trasy. Oto lista ok. 50 miejscowości z zabytkami św. Wendelina w tych bliskich nam krajach:

fotografie:

Velké Bílovice;

Žywot Wendelina, 1753, Litomežice, Czechy

Bardejov SK, Bojnice, Bohunice, Bolíkovice, Bratislava SK, Brodské, Dobrá Voda, Dolná Krupá, Dubňany, Hlhovec, Horné Orešany, Hrotovice, Jihlava, Kichynia SK, Kojetín, Kopčany, Krasonice, Kuchyňa, Kyselovce, Lakšárská Nová Ves, Madunice, Malé Leváre, Malenovice, Močenok, Moravany, Morový Mariánsky, Nectiny, Nitrianský Hrádok SK, Piešťany SK, Pohořelice, Popice, Pruské SK, Rešic, Rohožník SK, Rumanova, Senec SK, Štramberk, Strenice, Tečovice, Topoľčany SK, Velké Opatovice, Velké Zálužie, Zavorska Ves SK, Zhorž, Zniev, Zuberec. (znaczek SK przy nazwie oznacza Słowację)

- **Węgry.** Okazuje się, że kult św. Wendelina jest tutaj na tyle rozpowszechniony, że sytuje ten kraj w europejskiej czołówce. Kapliczki i figury św. Wendelina znajdują się co najmniej w 56 miejscowościach:

Balatonberény, Balatonszentgyörgy, Bátaszék, Bezeréd, Bodajk, Bóly, Buzsák, Chernelházadamonya, Csongrád, Csór, Dombóvár, Etyek, Fityeház, Füzesabony, Jánosháza, Hegyhátmárc, Ipolytölgyes, Jánoshida, Jászsalsószentgyörgy, Jászapáti, Jászárokszallás, Jászberény, Jászboldogháza, Jászdózsa, Jászfákóhalma, Jászládány, Káloz, Keszölc, Marcali, Mike, Miszla, Mór, Mórighida, Nagymányok, Nagyút, Ordacsehi, Ostrzyhom, Ozora, Paks, Petőfiszallás, Portelek, Pápakovácsi, Regöly, Szakály, Szany, Szentgáloskér, Tamási, Tásk, Torbágy, Törökbálint, Várdomb, Vép, Vértesboglár, Veszprém, Zalaegerszeg, Zalaszántó.

- **Niemcy:** Największa liczba miejsc związanych ze św. Wendelinem (co najmniej 70) znajduje się w tym właśnie kraju. Obszerna ich lista dostępna jest w publikacji: Cekiera Rafał, *Zgryzoty i nadzieje*, Rudzica 2016, s. 116. Nieliczne miejsca z „wendelianami” są także w **Austrii, Szwajcarii, Francji i in.**

kościół pw. św. Wendelina w Grän, Tyrol, Austria

Najpiękniejszy wizerunek św. Wendelina, witraż w Chapelle Notre-Dame, Moselle, Francja

Źródła:

1. Bączkowski Michał, Instytut historii Uniwersytetu Jagiellońskiego, *Znaczenie armii austriackiej dla rozwoju cywilizacyjnego Galicji (1848-1918)*, Kraków 2009.
2. Bączkowski Michał, *Tożsamość narodowa żołnierzy armii austro-węgierskiej*, Kraków 2017.
3. Cekiera Rafał, *Zgryzoty i nadzieje*, Rudzica 2016.
4. ks. Gustyn Jan, *Siedem wieków parafii Rudzica*, Rudzica 2000.
5. Kropka Piotr, *Rudzica*, 2013.
6. Löffler Klemens (1912). *St. Wendelin of Trier*. In *The Catholic Encyclopedia*. New York: Robert Appleton Company. Retrieved January 3, 2021 from New Advent: <http://www.newadvent.org/cathen/15587c.htm>. Transcription this article was transcribed for New Advent by Thomas M. Barrett. *Dedicated to St. Wendelin*.
7. Marekwica Teresa, *Krzyże i kapliczki przydrożne w parafii Rudzica*, Rudzica 2007.
8. *Opiekun i przyjaciel, Przewodnik wokół kultu św. Wendelina w Rudzicy*, red. Rafał Cekiera, Rudzica 2020.
9. Orłowicz Mieczysław, *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, Warszawa 1890 (Tom II).
10. Podosek M., *Święty Wendelin na tle epoki*, [w:] *Kaplica św. Wendelina w Rudzicy*, wyd. Parafia Narodzenia Św. Jana Chrzciciela w Rudzicy, bd. bibliograficznych.
11. Rąkowski Grzegorz, *Przewodnik po Ukrainie zachodniej*, Pruszków 2007, s. 459.
12. Towarzystwo Miłośników Rudzicy, *Opiekun i przyjaciel. Przewodnik wokół kultu św. Wendelina w Rudzicy*, Rudzica 2020.

internet:

- Saint Wendelin*, <https://catholicsaints.info/saint-wendelin/>, odczyt 06.08.2021.
- The Life and History of Saint Wendelin*, <https://electricscotland.com/history/other/wendelin.htm> , odczyt 06.01.2021.
- Św. Wendelin, pustelnik z Wogezów*, <https://nasipatroni.pl/sw-wendelin/> , odczyt 09.01.2021.
- Wendelin of Trier*, https://en.wikipedia.org/wiki/Wendelin_of_Trier , odczyt 10.12.2020.
- St. Wendel*, https://pl.wikipedia.org/wiki/St._Wendel , odczyt 10.12.2020.
- Zamkowy most czterech świętych*, <http://niemodlinzamek.pl/zamkowy-most-czterech-swietych/> , odczyt 10.12.2020.
- Imiona świętych*, <https://deon.pl/imiona-swietych/wendelin,9911> , odczyt 15.12.2020.
- Bączkowski Michał, *Znaczenie armii austriackiej dla rozwoju cywilizacyjnego Galicji (1848-1918)*, https://rcin.org.pl/Content/11455/WA303_4591_KH116-r2009-R116-nr2_Kwartalnik-Hist_05_Baczkowski.pdf , odczyt 20.11.2020.
- Bączkowski Michał, *Tożsamość narodowa żołnierzy armii austro-węgierskiej*, https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/42226/baczkowski_tozsamosc_narodowa_zolnierzy_armii_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y , odczyt 14.12.2020.

List of Scottish monarchs, https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Scottish_monarchs , odczyt 16.12.2020.

Family tree of Scottish monarchs, https://en.wikipedia.org/wiki/Family_tree_of_Scottish_monarchs , odczyt 12.12.2020.

General Information St. Wendelin Roman Catholic Church,
<http://www.st.wendelin.faithweb.com/General%20Information.htm> , odczyt 11.12.2020.